Spațiul românesc între diplomație și conflict în Evul Mediu și la începuturile Modernității

SCHIȚA LECȚIEI

1. Situația internațională între secolele XIV-XVII
2. Trăsăturile conflictelor militare purtate de Țările Române împotriva Imperiului Otoman
3. Voievozi români

Situația internațională între secolele XIV-XVII

- mijlocul secolului al XIV-lea
    - cauză: declinul Hoardei de Aur
    - efecte: expansiunea Ungariei, Poloniei, Lituaniei și a cnezatului Moscovei
- sec. XIV-XV
    - cauze: divizarea țaratelor bulgare, luptele interne din Bizanț, descompunerea Țaratului sârb
    - efecte: expansiunea Imperiului Otoman -> Baiazid I a cucerit țaratul de Târnovo (1393), țaratul de Vidin (1394)
- sec. XVI
    - cauze:
        - 1526: Imperiul Otoman a învins Ungaria la Mohacs
        - 1541: Ungaria a fost transformată în pașalâc (pașalâc sau eylat = numele provinciilor turcești mari, aflate sub guvernarea unui pașă), iar Transilvania a devenit principat autonom sub suzeranitate otomană
    - efecte:

- apogeul Imperiului Otoman (în timpul sultanului Soliman Magnificul, care a domnit între anii 1520-1566)
- Imperiul Otoman a fost acceptat ca partener în concertul politic european
- martie 1536: Franța încheie un tratat antihabsburgic cu Imperiul Otoman
- Imperiul Otoman luptă împotriva Imperiului Habsburgic pentru dominație în Europa Centrală
- Polonia este ostilă habsburgilor și prudentă față de turci, fiind interesată de asigurarea unei influențe proprii în Țările Române, mai ales în Moldova
- intervenția habsburgilor în Transilvania a provocat o reacție negativă în Polonia și în Imperiul Otoman
- Otomanii luptă împotriva habsburgilor, ocupă și transformă Banatul în pașalâc în 1522
- 1594: a luat naștere Liga creștină (formată din Imperiul Habsburgic, Spania, Papalitatea, Ducatele de Mantua, Ferrara și Toscana)
    - Liga Creștină lupta împotriva Imperiului Otoman

- secolul al XVII-lea
    - acțiunile lui Mihai Viteazul sunt luate uneori drept model de către domni din Muntenia: Radu Șerban, Mihnea al III-lea
    - acțiunile lui Mihai Viteazul sunt luate uneori drept model de către principii din Transilvania: Gabriel Bethlen, familia Rákóczi
        - principii transilvani au fost cei care au preluat cel mai clar ideea unui regat al Daciei, așa cum a fost proiectul lui Gabriel Bethlen de a uni Transilvania, Moldova și Țara Românească într-un regat de confesiune protestantă, pentru care a cerut sprijinul patriarhului din Constantinopol. Acesta i-a scris despre legătura de sânge și de simțiri care trăiește, deși în mod tainic, dar cu atât mai puternic, între românii din Țara Transilvaniei și între locuitorii Țării Românești și ai Moldovei

Trăsăturile conflictelor militare purtate de Țările Române împotriva Imperiului Otoman

- cruciada târzie = lupta statelor creștine împotriva armatelor otomane în secolele XIV-XVI
- tip de război: conflict asimetric, război de uzură
    - cauză: inferioritatea armatei
- strategii:
    - strategie defensivă (de apărare a teritoriului)
        - românii evitau bătăliile decisive
        - românii preferau luptele de hărțuire, care îi împiedicau pe adversari să își valorifice superioritatea în oameni
    - strategie ofensivă (pătrunderea în teritoriul inamicului)
- tactici:
    - tactica ”pământului ars”
        - erau distruse recoltele, vegetația, locuințele
        - populația se retrăgea în locuri greu accesibile
        - se urmărea crearea unui ”gol demografico-economic”
        - armata invadatoare era lipsită de posibilități de aprovizionare și de obținere de informații
    - nimicirea detașamentelor plecate după hrană
        - trupele inamice erau demoralizate
    - atacurile de noapte

Voievozi români

- Mircea cel Bătrân (domn al Țării Românești între anii 1386-1418)
    - 1388: cucerește Dobrogea
    - 1389: intervine în favoarea sârbilor împotriva otomanilor
    - 1389: încheie o alianță cu Vladislav Jagiello, regele Poloniei
        - alianța avea un caracter antiungar
    - 1394: expediția împotriva bazelor achingiilor
        - bazele acestora erau situate la sud de Dunăre

        - se urmărea împiedicarea acestora de a organiza raiduri de pradă
        - achingii erau ostași turci destinați incursiunilor în teritoriul inamic înainte de atacul decisiv (alcătuiau trupe neregulate de cavalerie din secolele XVI-XVII)
    - 10 octombrie 1394 / 17 mai 1395: bătălia de la Rovine
        - Mircea cel Bătrân îl învinge pe Baiazid I
        - boierimea nu mai dorește să mai continue lupta și acceptă ca domn pe un pretendent, Vlad, sprijinit de Poartă
    - 7 martie 1395: tratatul de la Brașov
        - încheiat cu regele Sigismund de Luxemburg al Ungariei
        - este primul tratat din sud-estul Europei îndreptat împotriva Imperiului Otoman
        - era recunoscută stăpânirea domnului Țării Românești în Amlaș și Făgăraș, în sudul Transilvaniei, cu titlul de feud, și în Banatul de Severin
    - 1396: cruciada de la Nicopole
        - Mircea participă în fruntea unui contingent românesc
        - otomanii îi învinge pe creștini
        - la cruciadă au participat și cavalerii occidentali, în special burgunzi și germani, conduși de Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei
    - 1402: victoria mongolă de la Ankara
        - Timur Lenk îl ia prizonier pe Baiazid I
        - Mircea devine un fel de arbitru al luptelor pentru succesiune între diferiții fii ai lui Baiazid
        - tronul Imperiului Otoman este cucerit de Mehmed I, care reia politica agresivă îndreptată împotriva Țării Românești
    - 1417 / 1420: cucerirea Dobrogei de către turci
        - Țara Românească acceptă plata tributului
- Iancu de Hunedoara (voievod al Transilvaniei între anii 1441-1456)
    - 1442: înfrângerea oastei otomane intrată în Transilvania
        - pătrunde în Țara Românească și-i învinge pe turci pe râul Ialomița

        - îl impune ca domn pe Vlad Dracul, tatăl lui Vlad Țepeș
    - 1443: declanșarea unei acțiuni militare în Peninsula Balcanică, numită ”Campania cea lungă”
        - a fost împotriva Imperiului Otoman
        - la acțiune a participat și regele Vladislav al Ungariei
        - au fost cucerite orașe precum Niș sau Sofia
    - 1444: pacea de la Seghedin încheiată cu turcii
    - 10 noiembrie 1444: cruciada de la Varna
        - creștinii au fost înfrânți de otomani
        - regele Vladislav I al Ungariei și Poloniei a murit pe câmpul de luptă
    - 1446: Iancu de Hunedoara devine guvernator al Ungariei
    - 1453: cucerirea Constantinopolului de către turci -> dispare Imperiul Bizantin
    - 1456: asediul Belgradului
        - Iancu de Hunedoara îl învinge pe sultanul Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului
        - Iancu de Hunedoara nu s-a putut bucura de victorie, deoarece a murit de ciumă în august același an

            Laonic Chalcocondil – Expuneri istorice: (...) Și a fost acest bărbat foarte destoinic întru toate și de jos s-a ridicat la mare putere și a săvârșit isprăvi în contra germanilor și a boemilor și, ajungând la conducerea treburilor obștești la peoni, și-a câștigat mare renume. Dar încă și față de turci a săvârșit nu puține isprăvi mari, deși se credea că din cauza mulțimii și vitejiei lor nu o să biruiască niciodată armata împăratului; și însuși de timpuriu a luat în mâini armatele peonilor.

- Vlad Țepeș (domn al Țării Românești între anii 1448, 1456-1462, 1476)
    - 1456: Vlad Țepeș devine, pentru a doua oară, domnul Țării Românești
        - capătă domnia cu ajutorul lui Iancu de Hunedoara
    - 1457: îl ajută pe Ștefan cel Mare să ocupe tronul Moldovei

- 1459: relansarea ideii de cruciadă împotriva turcilor
    - inițiativa i-a aparținut papei Pius al II-lea
- 1459: Vlad refuză plata tributului
    - otomanii încearcă să-l captureze pe domn, prin Hamza Pașa, însă fără succes
- 1460: încheierea unei alianțe cu Ungaria
    - alianța are un caracter antiotoman
- 1461-1462: expediții în sudul Dunării întreprinse de voievodul muntean
    - aveau ca scop dezorganizarea forțelor otomane
- iunie 1462: începerea atacului otoman, condus de Mehmed al II-lea
    - Vlad Țepeș apără autonomia țării sale

Ducas, Istoria turco-bizantină (1341-1462): Dar vlachul (Vlad Țepeș) și el i-a mutat pe toți supușii lui în locuri strâmte de munte și în locuri acoperite de păduri; și câmpurile le-a lăsat pustii și vitele de tot felul le-a mânat mai înăuntrul hotarelor. Tiranul (Mehmet al II-lea), trecând Danubiul, a străbătut loc mai bine de 7 zile și n-a găsit nimic, nici om, nici cel mai neînsemnat animal și nici ceva de mâncare sau de băut. Și ajungând într-un loc frumos așezat ca o livadă vede mii și mii de pari sădiți în pământ încărcați în loc de fruct cu oameni morți și în mijloc pe Chamza (...) trasa în țeapă. La vederea acestei amenințări, tiranul s-a înspăimântat și noaptea, când a tras corturile, fiindu-i frică, a tras șanțuri și a ridicat valuri și sta în mijlocul lor. Vlachul însă, sculându-se dis-de-dimineață și rânduindu-și bine oamenii de sub el, a năvălit, când era încă întuneric, și nimerind, în partea dreaptă a taberei, a intrat deodată înăuntru și până în ziuă a tăiat turci fără de număr; și până ce s-a luminat de ziuă, mulți turci s-au ucis între ei. Când însă s-a făcut dimineață, vlachii au intrat în țarcurile lor și s-au culcat; iar tiranul sculându-se, plin de rușine, a trecut Danubiul și a ajuns la Adrianopol.

- 16/17 iunie 1462: atacul de noapte de la Târgoviște
  - armatele domnului muntean, îmbrăcate în haine turcești, au atacat tabăra otomană
  - victoria nu a putut fi fructificată, deoarece Vlad Țepeș nu a primit ajutorul cuvenit din partea regelui maghiar
  - Vlad Țepeș se retrage în Transilvania, unde așteaptă ajutorul lui Matia Corvin
    - Matia Corvin primise bani de la papă pentru a continua lupta antiotomană, însă i-a cheltuit pe alte conflicte
    - Matia Corvin inventează ”trădarea” de către Vlad a cauzei creștinilor și îl capturează pe Vlad, ținându-l închis la Buda
  - boierimea îl accept drept domn pe Radu cel Frumos, fratele lui Vlad Țepeș
  - Țara Românească reia plata tributului
- 1476: Ungaria reia lupta antiotomană
  - Vlad Țepeș este eliberat și ajutat să recapete tronul Țării Românești
  - Vlad Țepeș moare la scurt timp, într-o luptă cu turcii

- Ștefan cel Mare (domn al Moldovei între anii 1457-1504)
  - 1457: ocupă tronul Moldovei cu ajutorul lui Vlad Țepeș
  - aprilie 1459: tratatul de la Overchelăuți
    - Ștefan îl recunoaște pe Cazimir al IV-lea al Poloniei ca și suzeran
    - o consecință a acestei înțelegeri a fost îndepărtarea de la hotarul Moldovei a rivalului său, Petru Aron
    - restabilirea legăturilor cu Polonia a însemnat îndepărtarea de Ungaria și Țara Românească
  - 1465: cucerește cetatea Chilia -> subminează interesele comerciale ale Ungariei și Țării Românești
  - 1467: bătălia de la Baia
    - Ștefan îl învinge pe Matei Corvin, regele Ungariei
    - Moldova iese de sub suzeranitatea Ungariei
  - 1473: Ștefan cel Mare refuză plata tributului către Poartă

    - Moldova plătea tribut încă din 1456, din timpul predecesorului său, Petru Aron
- 1473: intervenția lui Ștefan cel Mare în Țara Românească -> Ștefan cel Mare îl înlătură de la tron pe Radu cel Frumos, înlocuindu-l cu Laiotă Basarab
- 1474-1475: campania inițiată de sultanul Mehmed al II-lea și comandată de Soliman, beglerbegul Rumeliei (beglerbeg = guvernator general al părții europene – Rumelia – sau asiatice – Anatolia – a Imperiului Otoman)
    - participă circa 120.000 de soldați otomani
    - ia parte și Radu cel Frumos cu un corp de oaste
- 10 ianuarie 1475: bătălia de la Vaslui (Podul Înalt) -> Ștefan cel Mare îi învinge pe turci
- 25 ianuarie 1475: Ștefan trimite o scrisoare principilor creștini
    - scopul scrisorii era de a lărgi coaliția antiotomană

        conținutul scrisorii: (...) Noi pentru apărare am luat spada în mână și, cu ajutorul domnului Dumnezeu, am mers asupra lor și i-am călcat în picioare și i-am trecut prin spadele noastre. Și pentru asemenea lucru lăudat să fie domnul Dumnezeu; și după ce a auzit de această înfrângere, păgânul împărat al turcilor și-a pus în plan să se răzbune și el însuși în persoană, cu toată puterea sa, să vie în luna mai asupra noastră și să supună țara noastră, care e poarta tuturor creștinilor, și pe care poartă, care e țara noastră, Dumnezeu ne-a ferit-o până acum, dar dacă această poartă va fi pierdută, Dumnezeu să ne ferească de așa ceva, toată creștinătatea va fi în mare primejdie. De aceea noi ne rugăm la amabilitatea voastră să ne trimiteți în ajutorul nostru pe căpitanii voștri contra dușmanilor creștinătății – și cât mai este timp. (...) Și noi, din partea noastră, promitem cu jurământul nostru domnesc, cu viața noastră, că până la moarte ne vom apăra și vom lupta pentru credința creștină. (...)

- iulie 1475: încheie o alianță cu Matei Corvin, regele Ungariei
    - alianța avea un caracter antiotoman
- 26 iulie 1476: bătălia de la Războieni
    - expediția otomană este precedată de pustiitoare raiduri tătărești
    - oastea turcă, condusă de însuși sultanul Mehmed al II-lea, învinge armata moldoveană
    - otomanii nu valorifică victoria
- 1478: Solia lui Grigore Țamblac la Veneția

> *Documentele lui Ștefan cel Mare, publicate de Ioan Bogdan: Nu vreau să mai spun cât de folositoare este pentru treburile creștine această țară a mea; socotesc că este de prisos, fiindcă lucrul e foarte evident, pentru că e seraiul Ungariei și Poloniei și straja acestor două regate. Afară de aceasta, fiindcă turcul s-a împiedicat de mine, de patru ani mulți creștini au rămas în liniște. Așadar, ca domni creștini și cunoscuți ca creștini, eu recurg la ilustra domnia voastră implorând ajutorul vostru creștinesc, spre a-mi păstra această țară a mea, folositoare pentru treburile creștine, promițând că orice dar și subsidii îmi veți da eu îl voi folosi pe multe căi de câte ori veți porunci și veți avea trebuință, dar numai contra necredincioșilor, și unde veți porunci, fără nicio amânare.*

- 1479: Veneția încheie pace cu Imperiul Otoman
- 1480: Ștefan cel Mare încheie pace cu turcii
- 1484: campania lui Baiazid al II-lea -> turcii cuceresc cetățile Chilia și Cetatea Albă
- septembrie 1485: jurământul de vasalitate de la Colomeea -> Ștefan prestează omagiul vasalic regelui Cazimir al IV-lea al Poloniei
- 1486-1487: Ștefan cel Mare încheie o nouă pace cu turcii -> Moldova acceptă plata tributului
- 1488: Ștefan cel Mare ctitorește Biserica Voroneț (județul Suceava)

- 1492: Ioan Albert devine rege al Poloniei
    - avea ca obiectiv înlăturarea dominației otomane asupra Chiliei și Cetății Albe
    - dorea instaurarea controlului polon direct asupra Moldovei, prin înlăturarea lui Ștefan cel Mare, care din 1489 revenise la alianța cu Ungaria
- 1497: bătălia de la Codrii Cosminului -> Ștefan cel Mare îl învinge pe Ioan Albert
- 1499: tratatul de la Hârlău
    - încheiat între Moldova și Polonia
    - era stabilită ”pacea veșnică” între cele două state
    - Moldova ieșea de sub suzeranitatea Poloniei

- Mihai Viteazul (domn al Țării Românești între anii 1593-1601, principe al Transilvaniei între anii 1599-1600, domn al Moldovei în 1600)
    - 1593: Mihai devine domn în Țara Românească
        - Mihai Viteazul a fost ban de Mehedinți și mare ban al Craiovei înainte de a deveni domn
        - a fost în pericol de a fi executat, fiind bănuit de domnul Alexandru cel Rău (1592-1593) că dorește domnia
        - și-a cumpărat domnia de la turci
    - 1594: ia ființă Liga Sfântă, la inițiativa papei Clement al VIII-lea
    - 13 noiembrie 1594: răscoala antiotomană din București
        - au fost uciși creditorii levantini și turci
        - a fost suprimată garnizoana otomană
    - 1594-1595: luptele împotriva tătarilor și declanșarea campaniei în sudul Dunării
    - 20 mai 1595: tratatul de la Alba Iulia
        - încheiat cu Sigismund Bathory, principele Transilvaniei
            - la aceeași dată, boierimea din Moldova semnează cu principele transilvănean un tratat similar celui încheiat cu Muntenia (domnii moldoveni Aron Vodă și Ștefan Răzvan l-au recunoscut ca suzeran)
            - Sigismund Bathory devenea suzeranul ambelor țări românești extracarpatice

- Țara Românească era subordonată principelui Ardealului, domnul muntean fiind un simplu locțiitor al principelui Transilvaniei
- domnul Țării Românești devenea supusul boierilor

- 23 august 1595: bătălia de la Călugăreni
  - Mihai Viteazul a învins oastea otomană, condusă de Sinan Pașa
  - armata otomană avea circa 100.000 de oameni
  - Mihai Viteazul dispunea de 16.000 de oșteni
  - Mihai Viteazul a beneficiat de ajutorul Transilvaniei, care a constat în 7000 de oșteni, conduși de Albert Király
  - românii nu au putut opri înaintarea otomanilor, care au ocupat Bucureștiul și Târgoviștea

> *Scurtă și adevărată descriere a faptelor săvârșite de Io Mihai, domnul Moldovei Transalpine sau Valachiei, prin munca și străduința lui Baltazar Walter cel Tânăr Silezianul, Görlitz, 1599: (...) Era nevoie neapărat în clipa aceea de o acțiune eroică, de o ispravă măreață care să cutremure inimile păgânilor și să le înalțe pe ale creștinilor. Atunci mărinimosul Ion Mihai, invocând ocrotirea salvatoare a Mântuitorului, a smuls o secure sau suliță obștească și, pătrunzând el însuși în șirurile sălbatice ale dușmanilor, străpunge pe un stegar al armatei, taie în bucăți cu sabia o altă căpetenie și, luptând bărbătește, se întoarce nevătămat. În acest timp, comandantul de oaste Király Albert, adunând pe rând pe ai săi, slobozește două tunuri în mijlocul celei mai dese grupări a dușmanului, deschizând o mare spărtură, pe care ienicerii se străduiesc în zadar să o împlinească cu focurile lor de pușcă, pentru că de îndată două sute de unguri și tot atâția pedestrași cazaci, cu comandantul lor Cocea, năvălind cu furie, strică rândurile, așternla pământ și taie oștile turcilor, pe când din spate și din coastă îi lovește cu bărbăție domnul cu ai săi, făcându-se așa mare învălmășeală, încât până în seară au fost redobândite cele 11 tunuri și, în fugă, erau mânați spre tabără ca vitele. În*

această învălmășeală ce seamănă a fugă, Sinan Pașa în partea din față a taberei cade de pe podul râului Neajlov, pierde doi dinți și se rostogolește fericit scăpând cu viață. (...)

- octombrie 1595: recucerirea Târgoviștei și a cetății Giurgiu (15-20 octombrie)

  Imbrahim Pecevi, Episodul Călugăreni-Târgoviște-Giurgiu: Când au ajuns la Giurgiu, s-au grăbit care mai de care să treacă peste pod. Cei care veniseră mai înainte au reușit să treacă, iar cei care sosiseră mai târziu au rămas pe partea Valahiei, deoarece ghiaurii au tăiat podul. Aproape o mie de suflete au pierit, murind în acele părți, și multe tunuri și muniții, precum și alte unelte de luptă au rămas risipite acolo. O așa mare pierdere nu i se întâmplase oștirii islamice niciodată până acum.

  Din Memoriile lui Mihai Viteazul către marele duce al Toscanei, 1600: ... Am plecat numaidecât la Giurgiu, iar despre ce am făcut când am ajuns acolo nu se mai cuvine să mai povestesc, pentru că știu că toată lumea le-a aflat de la cei mulți care au fost de față, precum și tot ce am făcut pentru creștinătate. Acolo se făcu mare pagubă și un mare omor turcilor, și fu cucerită și cetatea Giurgiului.

  - campania otomană s-a soldat cu un eșec
    - s-a încheiat pace: domnului muntean i se recunoștea domnia în schimbul plății tributului
- primăvara lui 1596: campania din sudul Dunării -> Mihai Viteazul ajunge până la Plevna și Sofia
- ianuarie 1597: sultanul trimite lui Mihai steagul de recunoaștere a domniei
  - tributul era diminuat
  - Imperiul Otoman îi recunoștea lui Mihai domnia pe viață

- 1598: încheie un tratat de prietenie cu împăratul german Rudolf al II-lea de Habsburg
    - alianța avea un caracter antiotoman
    - se emancipa de consecințele tratatului de la 20 mai 1595
- iulie 1599: trimite o solie la Praga -> Mihai Viteazul solicită îngăduința intervenției în Ardeal
- 18 / 28 octombrie 1599: învinge oastea ardeleană la Șelimbăr
    - Sigismund Bathory renunțase la tronul Transilvaniei în favoarea vărului său, Andrei Bathory
    - Andrei Bathory era un partizan al păcii cu otomanii, fiind un apropiat al Poloniei
- aprilie-mai 1600: campania din Moldova
    - a invocat ca motiv alianța lui Ieremia Movilă cu turcii și tătarii
    - Ieremia Movilă acționa în vederea obținerii tronului muntean pentru fratele său, Simion
    - prin cucerirea Moldovei, Mihai a refăcut frontul antiotoman, dar în același timp a înfăptuit Unirea celor trei țări române
- 27 mai 1600: Mihai Viteazul se intitula ”domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei”
    - deși principatele rămâneau administrativ și politic separate, cu toate că nu ideea unității naționale a prezidat la unificare, ci ideea solidarității creștine, în perspectivă creația lui Mihai a schițat un precedent ce s-a constituit, în timp, într-un ideal
    - Imperiul Habsburgic îi recunoaște domnia asupra celor trei țări
- 18 septembrie 1600: bătălia de la Mirăslău -> nobilimea transilvăneană și generalul imperial Giorgio Basta îl înving pe Mihai Viteazul
- octombrie 1600: Mihai pierde Moldova și Țara Românească
    - polonezii pătrund în Moldova, unde restaurează dinastia Movilă
    - polonezii îl instalează domn în Țara Românească pe Simion Movilă
- 1600-1601: pribegia lui Mihai

- Mihai merge la Praga și Viena, unde încearcă să-l convingă pe împăratul Rudolf al II-lea să-l ajute să-și recapete domnia
- nobilii maghiari se răscoală împotriva lui Basta, pe care îl alungă din Transilvania
- împăratul austriac îl ajută pe Mihai cu bani și contribuie la reconcilierea cu generalul Basta

> *Memoriul adresat de Mihai Viteazul în 1601 împăratului Rudolf al II-lea: Provincia mea, Țara Românească, nu e mai departe de scaunul tiranului, ce se numește Constantinopol, decât cale de cinci zile și numai Dunărea o desparte de teritoriul dușmanului. În această țară aș fi putut trăi liniștit, singur și fără nicio frică, dacă nu mă simțeam chemat de credința mea față de Maiestatea Voastră și față de întreaga Creștinătate. Eu însă, nevrând să sporesc puterea turcilor prin ostașii mei, spre distrugerea creștinilor, de bună voie m-am arătat gata a lua parte la Liga Creștină, fapt prin care mi l-am făcut pe tiran dușmanul de moarte și însetat după sângele meu.*

- 13 august 1601: bătălia de la Guruslău
  - trupele lui Mihai și ale lui Basta îl înfrâng pe Sigismund Bathory
  - Mihai recuperează controlul asupra Transilvaniei
- 19 august 1601: asasinarea lui Mihai Viteazul pe Câmpia Turzii, din ordinul generalului Basta